

ARTIKELSERIE OM TESTAMENTE DEL 2

Här kommer den andra delen av vår serie om testamenten. Den här gången handlar det om det rent juridiska. Hur fungerar det när en anhörig går bort? Vem ärver vem?

SÅ FUNGERAR ARVSORDNINGEN I SVERIGE

Det är förstås inte roligt att tänka på vad som händer med ens tillgångar efter att man dör - men det är väldigt nyttigt! Här kommer en intensivkurs i svensk arvsordning.

TEXT: jenny palm FOTO: åsa dahlgren

Arvsklassen är föräldrar, syskon, halvsyskon, Arvsordningen, som beskriver vem som ärver vem, delas in i tre olika klasser. Det är alltid de i arvsklass ett som ärver först, därefter andra och sist tredje, under förutsättning att det inte finns ett testamente som säger annorlunda.

Den första klassen utgörs av barn till den avlidne, så kallade bröstarvingar. Dessa har vardera lika stor rätt i arvet. Om en eller flera bröstarvingar är avlidna är det istället deras barn som ärver.

Den andra arvsklassen är föräldrar, syskon, halvsyskon, syskonbarn till den avlidne. Dessa ärver enbart om det inte finns bröstarvingar i den första arvsklassen. Den tredje arvsklassen utgörs av farföräldrar, morföräldrar och syskon till arvlåtarens föräldrar. Den tredje arvsklassen ärver om det inte finns några föräldrar, syskon eller syskonbarn till arvlåtaren i livet.

För att sambos ska ärva av varandra krävs testamente. Likadant då det gäller kusiner, som inte omfattas av arvsordningen.

Här nedan finns beskrivet vem arvet tillfaller med vissa givna förutsättningar:

Man och kvinna, gifta med gemensamma barn.

Vi säger att mannen avlider först. Från och med 1988 får inte barnen sitt arv efter pappan innan mamman också har avlidit. Pappans del av arvet tillfaller mamman med "fri föfoganderätt". Hon kan leva vidare med tillgångarna och göra nästan vad hon vill med den del hon har ärvt av maken, förutom att testamentera bort den. Det är först när modern går bort som de båda barnen har rätt till sitt arv, och då efter båda föräldrarna. Om det skulle vara så att något av barnen också avlidit, går deras barn in som arvtagare, det vill säga, arvlåtarens barnbarn. Om det avlidna barnet har tre barn, får dessa tre dela på sin förälders arvslott.

Man och kvinna, gifta med endast icke gemensamma barn

Barn som däremot inte är barn till den efterlevande maken, så kallades särkullsbarn, har rätt till sin arvslott med en gång. Efterlevande maka ärver då inte sin make.

Ensamstående utan barn, med en eller båda föräldrar i livet

Avlider en ensamstående person utan arvtagare i första arvsklass (alltså barn, barnbarn, barnbarnsbarn osv) går arvet till föräldrarna.

Är någon av föräldrarna avlidna går dennes del till den avlidne förälderns barn, det vill säga den avlidnes syskon (andra arvsklass).

Är syskonet också avlidet går arvet till eventuella syskonbarn.

Ensamstående utan barn, syskon eller föräldrar

Arv efter en avliden som saknar arvingar i första eller andra klassen tillfaller syskon till föräldrarna, det vill säga mostrar, fastrar och så vidare. Men här stannar arvsordningen. Arvet går inte vidare från en moster till hennes barn - den avlidnes kusin - för kusiner ärver inte varandra. Saknas arvsberättigade släktingar går arvet till Allmänna Arvsfonden.

Testamente

Ett testamente skrivs när man av någon anledning vill ändra arvsordningen. Oavsett om ett testamente anger annat, har en bröstarvinge alltid rätt att få ut sin laglott, det vill säga halva arvslotten.

Om ett testamente inte uppfyller de formkrav som gäller, går det att klandra testamentet vid domstol. Det kan till exempel vara så att efterlevande anser att arvlåtaren inte "var vid sitt sinnes fulla bruk" när testamentet skrevs, eller att det föreligger jäv - att den som har bevittnat undertecknandet samtidigt är en av arvtagarna.

